



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvård och Fiske
Maria Thordarson

Beslut
2000-11-16

rek + mb

Diarienummer:
231-11882-1998

Sid 1(7)

Till
Enligt sändlista

Naturreservatet Ruderskogen i Tibro kommun

Beslut om naturreseptat enligt 7 § naturvårdslagen

Innehåll

Beslut
Syfte
Föreskrifter för naturreseptatet
Administrativa data
Beskrivning av naturreseptatet
Planeringsbakgrund
Behov och motiv för skydd
Ärendets handläggning
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutscharta
Bilaga 2. Översiktscharta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Ekonomisk utredning (endast NV och akten)
Bilaga 5. Hur man överklagar

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att det område, som på bilagd karta (bilaga 1) avgränsats med streckad röd linje, skyddas som naturreservat med stöd av 7 § naturvårdslagen (SFS 1964:822, omtryckt 1991:641)

Reservatets namn skall vara **Naturreservatet Ruderskogen**.

Med stöd av 9 § naturvårdsförordningen fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer skall gälla utan begränsning i tiden.

Den 1 januari 1999 trädde miljöbalken (SFS 1998:808) i kraft. Genom balkens införande upphävdes sexton olika lagar bl.a. naturvårdslagen. Av 6 § lagen om införande av miljöbalken (SFS 1998:811) framgår dock att ärenden som har inletts före balkens ikraftträdande, skall handläggas och bedömas enligt äldre bestämmelser. Detta ärende handläggs därför enligt naturvårdslagens bestämmelser.

Syfte

Syftet med naturreservatet Ruderskogen är att för framtiden bevara och utveckla en naturvetenskapligt värdefull sumpskog samt att bevara en god livsmiljö för en rik flora och fauna med särskild tyngdpunkt på kalkgynnade arter.

Syftet med reservatsbildningen är dessutom att följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i den europeiska unionen. Reservatet har godkänts av regeringen att ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000.

Syftet skall tryggas genom att skogen i huvudsak lämnas till fri utveckling utan några skogliga åtgärder.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 8 - 10 §§ naturvårdslagen samt 9 - 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård- och förvaltningsbestämmelser skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkningar i mark- ägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det inte tillåtet att:

- avverka, gallra, röja eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
- ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
- anordna upplag.
- borra, spränga, schakta, tippa och fylla ut med massor.
- utföra dikning, dämning, rensning eller annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
- anlägga väg, stig eller parkeringsplats.
- anlägga mark- eller luftledning.

- uppföra byggnad, torn, mast, antenn eller liknande anläggning.
- använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel.
- framföra motordrivet fordon.
- kalka.
- inplantera växt- eller djurart.

Åtgärder som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen får utföras, av naturvårdsförvaltaren eller av den som naturvårdsförvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen om skyldighet för markägare och/eller annan sakägare att tåla visst intrång

Naturvårdsförvaltaren har rätt att:

- märka ut reservatet.
- sätta upp informationstavla på plats som anges i bifogad skötselplan.
- vid behov utföra röjning av granplantor och unga granar inom skötselområde 2

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det inte tillåtet att:

- fälla träd och på annat sätt skada vegetationen.
- fälla eller skada stående och liggande döda träd.
- gräva upp växter eller växtdelar.
- göra upp eld.
- framföra motordrivet fordon eller cykla.
- plocka eller samla in kärlväxter, mossor, lavar, insekter och svamp med undantag av bär och matsvamp.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen om vård och förvaltning

Naturvårdsförvaltare och förvaltningsuppgifter:

- Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Naturvårdsförvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras.

Administrativa data

Benämning:	Naturreservatet Ruderskogen
Kommun:	Tibro
Areal:	ca 32,1 ha
Fastigheter och ägare:	Ruder 1:1 2:1, Stiftelsen Skogssällskapet Eneskogen 1:1, Stiftelsen Skogssällskapet Tibro Prästbol 1:1 7:1, Egendomsnämnden Skara stift
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Beskrivning av naturreservatet

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen, se bilaga 3. Naturreservatet består av en kalkpåverkad sumpskog ca 2,5 km sydöst om Tibro kyrka. I denna trakt finns utspridda värdefulla sumpskogar inom ett större område än själva naturreservatet, som endast täcker själva kärnområdet. Sumpskogarna omges i övrigt av rationellt brukade barrskogar på den något högre belägna, magra moränterrängen.

Centralt i reservatet finns ett klubbalskärr som omges av bäckdråg, översilade marker med lövskog och bland-sumpskog. Sumpskogen är mycket sär egen med sin kalkkrävande flora mitt i den annars kalkfattiga Tibro-trakten. Det kalkrika källvattnet som sipprar upp i området är orsaken till detta märkliga fenomen.

Området har en skoglig kontinuitet åtminstone tillbaka till 1800-talet då området enligt äldre kartor var skogbevuxet.

Klubbalskärrret är ett typiskt klubbalskärr med stora mossiga al- och även björksocklar, mossiga stenar och tuvor. Mellan socklarna finns vegetationslösa ytor på dyigt underlag som är vattentäckta en stor del av året. Några signalarter som hittats i kärret är blåmossa *Leucobryum glaucum*, missne, skärmstarr, kärrfibbla, gullpudra och bäckbräsma. Förekomsten av död ved är rik.

Reservatets fyra "armar" västerut och söderut består av små bäckdråg omgivna av sumpskog. En smal remsa längs två av bäckarna är helt lövträdsdominerad med klubbal och björk. Längs bäckarna finns också små partier som skulle kunna betecknas som klubbalskärr med sina stora socklar och mindre dypölar. I de sydöstra delarna övergår den lövdominerade sumpskogen i en örtrik blandsumpskog med björk, gran och klubbal. I sumpskogarna finns en rik marktäckande mossvegetation och en stor förekomst av signalarter som myskmadra, dvärghäxört, skärmstarr, rankstarr, kransrams, gullpudra och springkorn. I reservatets södra och mellersta delar har också några fynd av signalarter bland kryptogamer gjorts: skriftlav *Graphis scripta*, havstulpanlav *Thelotrema lepadinum* och rörsvepemossa *Jungermannia lei-antha*. Ingen noggrannare dokumentation av kryptogamer har gjorts.

I sumpskogarna finns en rik förekomst av lågor och högstubbar av varierande grovlek och nedbrytningsstadium. Strävtickan *Antrodiella hoehnellii* växer här på klubbal. Den svarta eldtickan *Phellinus nigricans* är vanlig på stående döda björkar.

I reservatets nordöstra del finns i sen tid gallrad kulturskog med unga-medelålders träd och kraftig dominans av gran. Mossfloran är tämligen rik och fläckvis finns rikligt med örter och även signalarter som stor revmossa *Bazzania trilobata*, skärmstarr och bäckbräsma.

Sparvuggla, pärluggla, mindre hackspett och spillkråka är arter i fågeldirektivet som har setts och hörts i området.

Friluftsliv

Området har litet värde för det rörliga friluftslivet. Inga stigsystem ska anläggas i området.

Planeringsbakgrund

Riksintressen

Naturreseptatet ligger inte inom riksintresse för naturvård, friluftsliv eller kulturmiljövård.

Kommunal översiktsplan

Beslutet är förenligt med översiktsplanen för Tibro kommun. Beslutet är också förenligt med naturresurslagens bestämmelser.

Internationell betydelse

Regeringen har redovisat reservatsområdet till EG-kommissionen enligt rådets direktiv 92/43 EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda växter, Natura 2000 (regeringsbeslut 1998).

Behov och motiv för skydd

Området består av ett säreget natursumpskogsområde med höga botaniska värden, som är ett resultat av de för trakten ovanliga hydrologiska förhållandena med kalkrika källmiljöer och liten mänsklig påverkan. Det uttalade syftet att i huvudsak lämna området orört och till fri utveckling försvårar avsevärt pågående markanvändning, varför ett reservatsförordnande är väl motiverat. Beslutet är förenligt med naturvårdslagens bestämmelser. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv knutet till orörd skog.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har tagit initiativ till reservatsbildning efter information om eventuell förestående försäljning av Ruder 1:1. Områdets höga botaniska värden har tidigare uppmärksammats av Västergötlands flora. En ungefärlig avgränsning i fält har utförts av representant från Naturvårdsverket, Länsstyrelsen och Västergötlands flora i juni 1996. En mer detaljerad avgränsning har utförts i fält i september 1996 av representant från Länsstyrelsen och Uppsala Universitet. Överenskommelse om intrångsersättning har träffats med berörda markägare under 1998 och 1999. Förslag till beslut och förslag till skötselplan har tagits fram av Länsstyrelsen.

Förslaget till naturreseptat har remitterats till Naturvårdsverket., Tibro kommun, Skogsvårdsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökningar. Naturskyddsföreningen Skaraborg, Naturskyddsföreningen Tibrokretsen samt Västergötlands ornitologiska förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Skogssällskapet, Skara stift Egendomsnämnden samt Tibro kommun har, som berörda markägare och sakägare, samtidigt förelagts att inkomma med eventuella synpunkter på förslaget.

Yttranden har inkommit från Naturvårdsverket, SGU samt Skara Stift Egen-
domsnämnden som i allt väsentligt tillstyrker reservatsbildningen.

Naturvårdsverket har påpekat att angivelser om mått i kvalitetsmålen som är
möjliga att följa upp och utvärdera saknas.

Länsstyrelsens kommentar: Naturvårdsverkets allmänna råd för naturreser-
vat är fortfarande under utarbetande. Länsstyrelsen ser fram mot en fortsatt
dialog om utformningen av skötselplaner och har i detta beslut inte gjort
några ändringar i förhållande till förslaget.

Upplysningar

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 12 § natur-
vårdslagen medge undantag från meddelade föreskrifter. Finns det synnerli-
ga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva detta beslut.

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen, vad gäller in-
sektsangrepp m.m, kommer efter reservatsbildning att vara statens ansvar.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen. Miljödepartementet, se bilaga 5,
formulär nr 04.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och biträdande
naturvårdsdirektör Maria Thordarson varit föredragande. I handläggningen
har även naturvårdschef Sven Swedberg, arkitekt Jens Rasmussen och läns-
assessor Göran Fjellman deltagit.

Göran Bengtsson

Maria Thordarson